

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exercitium Perfectionis, Et Virtutum Christianarum

In tres Partes distinctum

Rodríguez, Alonso

Coloniæ Agrippinæ, 1622

X. De generali conscientiae examine.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40072

rei, quæ tanti nostra interest, obtinendæ. Recurrendumque quoque hac de causa ad Beatissimam Virginem & Sanctos, ut ij nostri in hac re intercessores sint & suffragatores. Huc omnia nostra dirigenda sunt ieiunia, huc cilicia, huc flagella; aliqua etiam pietatis exercitia hoc intuitu adiungenda; particulares demum mortificationes quædam hac intentione offerendæ. Semper enim hoc cordi in sculptum & infixum gestare nos necesse est, cum tanti id nostra referat. Si hoc modo, hac sollicitudine & diligentia examen particulare institueremus, quamprimum profectum aliquem in nobis notaremus: Dominus quippe nostram afflictionem videns, orationem nostram protinus exaudiret, & cordis nostri desiderium compleret. Vniuersa hæc accurate notanda sunt, quo etiam in aliis tentationibus, ac grauibus necessitatibus occurrentibus, vsu veniant. Refert S. Bonauentura Deiparam Virginem S. Elisaberthæ Hungaricæ dixisse, nullam spiritualem gratiam, regulariter loquendo, in animam, nisi vel mediante oratione, vel corporis afflictionibus, dilabi.

Sola oratio & mortificatio omnia impetrant.

In vita Christi 3.

CAPVT X.

De generali conscientia examine.

Generale conscientie examen quinque complectitur partes, vel puncta. Primum est, Deo ob accepta ab eo beneficia, gratias agere. Præmittenda potro est ipsa beneficiorum acceptorum memoria, vt commissa & peccata, quæ nos ingrati in tot beneficiorum compensationem remunerationemque fecimus, illis oppositas, maioris inde confusio- nis ac doloris occasionem accipiamus. Ita Propheta Nathan primo Dauidi Regi accepta à Deo bona & beneficia in memoriam reuocauit. vt, quod admiserat, peccatum, in horum collatione magis fordesceret & emineret.

Beneficia opposita peccata confusioem augent.

Secundum punctum est, gratiam à Deo petere, ad peccata & defectus, in quos prolapsi sumus, agnoscendos.

Tertium, rationem cum anima nostra inire, paucis ab hora qua postremo propositum fecimus, discurrendo; primo per cogitationes, deinde per verba, tertio per opera.

Quartum punctum, est eorum que commisisse nos comperimus, à Deo veniam petere, ob eadem dolendo & penitendo.

Quintum & vltimum, emendationem per Dei gratiam proponere, & dicendo *Pater noster*, tandem omnia concludere.

Examen hoc generale semper vna cum particulari est instituentum. statim namque mane, cum electo surgimus, Deo Opt. Max. offerendum quodcumque eodie sumus acturi; sicut in particulari examine B.P. noster monet, vt statim ac surgimus, à particulari illo vitio, quod extirpare volumus, serio proponamus cauere. atq; hoc primum est examinis particularis tempus. Tunc quoque Deo o- mes diei illius cogitationes, verba, & opera offerenda sunt, vt sic omnia ad eius cedant gloriam, proponendo firmiter illum non offendere, & ad hoc faciendum gratiam ab ipso petendo. Equum vero & par est, omnes hoc facere assuescere. Deinde bis per diem, in meridie videlicet, & vespere, generale examen vna cum particulari instituentum est. Arque ita communis Societatis mos obtineri in nostris constitutionibus fundatus, prima namque regula communium expresse præscribitur his verbis: *Singuli præsinitum sibi tempus sua conscientia bis quotidie examinanda impendant.* Sicuti horologium bis per diem componitur, eiusque rotæ ac pondera ad mensuram distenduntur, mane nimirum & vespere, vt debito tempore & concordanter horas indicet; simili modo cordis nostri horologium mane & vespere per conscientie examen dirigatur & intèdatur necesse est, vt semper concorditer & æquate procedat.

Adeo vt sicut in meridie iniquitas quo-

quoties iam inde ab ea hora qua propositum fecimus (ipsa inquam, qua mane surreximus) vsque tunc lapsi sumus in id super quo particulare examen facimus: sic etiam inquiramus & examinemus vbinam cogitatione, verbo & opere deliquerimus: ab illo etiam tempore quo surreximus vsque ad tempus exanimis. Deinde confundi nos & dolere oportet, tam ob defectus circa examen particulare, quam circa generale commissos, & feruam emendationem in vesperum tam pro illo, quam pro hoc proponere. Vesperis eodem plane modo vtrumque examen est faciendum per omnia dicta, facta, cogitata nos examinando, & omnes animi nostri latebras excutendo ad tantum ab examine vltimo meridiano.

Præcipuum porro quod circa generalis huius exanimis faciendi modum aduertendum est, idem profus est cum eo, quod de particulari ante diximus: nimirum, omnem eius vim & efficaciam in duobus illis punctis posterioribus, scilicet in dolore & confusione de culpis, in quas lapsi sumus, excitanda, & summo emendationis proposito in vesperam, vel in sequens mane concipiendo, consistere. Atque in hoc potissimum sita est ipsa examinis bene faciendi ratio & fructus ex eo colligendus. R. D. ac M. Auila de hoc exanime loquens: Persuadeas, inquit, tibi necesse est, Principis cuiusdam filium tibi esse concreditum, vt cõtinuo iugiterque super eum excubes, sedulam illius curam geras, bonis honestisque moribus eum imbuas, malos vero eum plane dedoceas, denique quotidie omnium rationem ab eo deposcas. Si hæc tibi cura credita esset certum est in eo minime te emendationis momentũ collocarurum, quod tibi candide ille diceret quoties per diem peccasset & lapsus esset, sed in eo, quo delictum illi aperires, eum erratorum coargueres, efficacia illi ad cauendum deinceps monita præscriberes, firma ex eo emendationis proposita eliceres, tibi que in fide & verbo Principis, correctione & meliore polliceretur.

Tali ergo modo animam tu tuam intuearis & habeas necesse est, nimirum ceu rem tibi à Deo Opt. Max. concreditam; tali item modo tibi est ratio ab ea exigenda, vt videlicet omne examinis & emendationis tuæ momentum colloques non tam in nuda defectuum commissorum recollectione, & quoties in eos impeggeris in memoriam reuocatione; quam in confusione tui, dolore, pœnitentia, & acri ob eosdem reprehensione, sicut ipse eum qui tuæ esset curæ concreditus reprehenderes, necnon insolida cõstantique non amplius posthac in illas culpas prolabendi, proposita concipiendo.

Ad hoc non parum nos iuuabit, si cõsideremus, examen generale propriam & legitimam esse ad confessionem dispositionem ac præparationem: vnde etiam hoc nomine illud donat B.P.N. Ignatius in libro Exercitiorum: *Examen*, inquit, conscientie generale ad purgationem animæ, & ad peccatorum confessionem vtilissimum. Cuius rei ratio est manifestissima, quod duo præcipue ad confessionem requiruntur: primum examen culparum; secundum dolor de iisdem: quæ duo perfecte complereque in examine conscientie fiunt. Proinde si examen hoc bene fecerimus, sequitur nos & ipsam confessione bene facturas.

Notandum vero dolorem ad confessionem necessarium, vt docet Conciliũ Tridentinum & Florentinum, duas præcipue res includere, primo pœnitentiam & displicentiam de præteritis, deinde propositum non amplius posthac peccandi: quarum alterutra si defuerit, sufficiens ad confessionem non erit dispositio.

Credunt nonnulli tunc solum, cum peccatum aliquod è verecundia & pudore confiteri omittunt, vere ac legitime se confessos non esse; at equidem mihi persuadeo, confessiones ideo sæpius malas, sacrilegas, ac nullas esse, quod in iis & verus dolor, & firmum emendationis propositum desit: vt scilicet hinc appareat, quam hæc præparatio sit necessaria,

Tunc tibi fit creditus & discipulus.

Examen est preparatio ad confessionem.

Confessio & contritio pœnitentis necessaria.

Trident. sess. 14. c. 4. Contritio dolorem & propositum includit.

Deo
quos
no-
remo
rimo
ertio
que
ve-
pe-
nem
endo
dere.
cum
nam-
Deo
re eo
a exa-
c fur-
od ex-
ca-
par-
eo o-
& o-
d eius
retil-
ndum
ero &
e. De-
cet, &
parti-
com-
ostitit
namq;
scribi-
i tem-
er die
era ad
nirum
neor.
cordis
ri per
teda-
rer &
imur
quo-

Dolor & propositum
fuit ex-
aminis
1. 62. super
Audi filia.
Dilecti pul-
crum.

*Sapius dolor
quam inter-
gritas confes-
sioni desit.*

saria, & quanti interfit quendam nos
in examine consuetudinem, huius de
culpulis doloris & propositi ad nō amplius
in eandem reincidentum excitandi, eisq;
inhærendi contrahere.

*Tribus singu-
lis ultimis
partibus ter-
tia examini
pars impen-
denda.*

Dico ergo, in nullum ex tribus prima-
riis examinis punctis (alia quippe sunt
velut quædam præambula) plus esse tem-
poris insumendum, quam in duo postre-
ma, scilicet primo in veniam à Deo petendâ,
vt nimirum nos admissorū pœniteat, &
ob eadē erubescamus, deinde in propo-
situm emendationis concipiendum; mini-
mam vero temporis partem conscientie
excussioni, & admissorum in memoriam
reductioni dicendâ videri. Ad hanc quip-
pe, quæ etiam vna est de tribus præcipuis
examinis partibus, tertia tēporis exami-
ni peragendo destinati portio plusquam
satis est, reliquæ duæ vero duæ duabus
aliis partibus sunt impendendæ, quoniã
hæ sunt principaliores, & in quibus solis
tota examinis vis & efficacia, necnō fru-
ctus eius, consistit.

*Discussio præ-
missi potest.*

Tam petet aliquis, quomodo tantillo
tempore, tertia inquam quadrantis horæ
parte bene & prout oportet excutere &
inquirere poterimus, quoties tum in de-
fectum in examine particulari præstitu-
tum, tum in defectus examinis generalis,
cogitatione, verbo, opereue admissos,
lapsi sumus; quia ne quidem totus horæ
quadrans ad hoc videtur sufficere posse.
Optima ad hoc ratio est, primum punctū
iã absoluisse, cū iã ad examē accedimus.

*Lib. 5. c. 5.
Vita.
B. Ignatius
conscientiam
ante examina
bat & nota-
bat.*

B. P. N. Ignatius quoties labebatur in
id de quo examē particulare instituebat,
in ligula, quam ad hoc de cingulo pendē-
tem habebat, nodum quendam faciebat,
vnde cum nodos factos percurreret, fa-
cile scire poterat quoties lapsus est; vnde
diutius ei rei non inhærebat.

Quoad examen vero generale, nulla
non in die hora sementemque recollige-
bat, & reliqua negotia missa faciens, suã
examinabat conscientiam. Si quod autē
negotium ita prægnans, vel occupatio tā
gravis incideret, vt pium sum præstituta
illa hora morem seruare non posset, se-

quenti hunc defectum resarciebat, vel cū
primum id per occupationes liceret.

Valde bona profecto ea esset deuotio,
si quis quoties signum horæ datur, ad suã
conscientiam reflecteret. Multi etiã post
singula quæ agunt opera, suam examina-
re solent conscientia. Verum, si singulis
horis, aut post vnumquodq; opus id fa-
cere nimium tibi videretur, post singula
saltem maiora & eminentiora, quæ per
diem agimus, opera, id facere quam sa-
luberrimum est.

Quinimo circa aliqua opera speciali-
ter nobis, præscriptum est, vt postquam
illa iam aboluimus, ipsa quomodo pera-
cta sint, examinemus, vt supra diximus.

S. Bonauentura vero septies per diem
se feruum Dei examinare debere assent.

Si portio illam in examine particulari
additionem seruauerimus, vt nimirū quo-
ties impingimus, toties manu pectus
tundoremus; facile hinc nosse possemus,
quoties lapsi fuisset: quanquam hanc
B. P. noster additionem nō tam præscri-
bat vt per eam nouerimus quoties lapsi
simus, quam vt statim lapsuū nos pœnite-
ret. Atq; ideo signū hoc tunctionis pecto-
ris assignat; quod dū tundimus, tantun-
dem est ac si diceremus, Peccati Domine.

Cæterum si hanc additionē seruemus,
inigni nobis erit adiumento ad postea fa-
cile in memoriam reuocandum quorū-
cibus lapsi sumus.

Huc accedit hominem, dum sedulo su-
per seipsum excubat, & de profectu suo
mirè sollicitus est, quædam, statim ac de-
fectum admittit, remorsum conscientie
sentire, quo excitatorem & vellicatorem,
ad eius recordationem excitantem, me-
liorem habere non potest.

Per documentum hoc simul etiã dua-
bus hominum generibus respondemus.
Sunt enim nonnulli, quibus etiam totus
horæ quadrans nimis quam breuis vide-
tur ad defectus, in quos lapsi sunt, in me-
moriã reducendos. Et his iam ante mo-
dum præscriptum, vt primum punctum
iam quasi absoluerint, antequam ad exa-
men veniant, vt sic tempus illis sit ad duo
postea

posteriora exactius peragenda. Alij è cōtra sunt, quibus quadrans examinis nimis longus videtur, nec inueniunt quam in re illo durante se occupent. His longe facilius respondere possumus: quia iam supra diximus, tam in meridie, quam vespere, examen generale vna cum particulari peragendum esse, & postea, rā illius quam huius defectibus notatis atq; examinatis, in coram nos confusione & displicentia cōcipienda, in venia petenda, in firmo emendationis proposito faciendo, in gratia à Domino ad hoc poscēda, serio occupari debere: quib. quo diutius inhaeremus, eo id futurum melius.

dom. 12.

Perutile quoddam documentum huic proposito adfert S. Dorotheus, scilicet in examine non tam defectus quos admittimus, quam ipsas defectuū radices, causas & occasiones, quæ suere ad cadendū incitamentum, examinandas esse, vt prēmuniti ab iis imposterū caueamus. Verbi gratia, si eo quod cubicula egressus sum, ideo silentium fregi, vel murmuravi; proponere debeo posthac sine necessitate eodem non egredi, itaq; me in futuram prēmuniti. Atque ita de aliis id genus rebus: Id enim ni fiat, accidit nobis, sicut ei qui ad lapidem pedem offendit, qui quia ad impingendi occasionem nō aduertit, etiam grās ad eundē offender: vel sicut ei, qui arbori putridæ & emortuæ mederi cupiēs, non nisi aliquot ex ea ramos, & fructum verminosum putridumque auelleret. Hoc ergo modo si examina peregerimus, quod eis assignatum est, tempus nobis non longum & tardiosum, sed quam breuissimum videbitur.

CAPVT XI.

Examē conscientie efficax esse medium ad reliqua omnia media & documenta spiritalia opere ipso exequenda; & ideo nos in spiritu minime proficere, quod non prout oportet, illud obeamus.

S. Basilius postquam varia Monachis documēta ad in spiritu proficiendū præscripsisset, in fine hoc velut omnium præcipuum subnectit, nimirum, vt singulis noctibus antequam cubitū concedat, conscientiæ examen instituant: vt pote qui censeret vnū hoc ad reliqua quæ ante iis præscripserat, obseruanda, inq; iis perseuerandū, sufficere. Vnde & ego presentem tractatū in hoc volo concludere, examen hoc omnibus etiam atq; etiam, & quam enixissime commendans: hoc vnū namque, iuuante Dei gratia, satis erit & conferet ad reliqua spiritalia documēta executioni mandanda, & omnibus defectibus nostris medēdum. Si enim in oratione has languidior, in obediendo remissior, in loquēdo solutior, si nescio quā libertatem præter solitum tibi assumere incipias, per examen statim omnia hæc curabuntur & corrigentur.

Hom. 5. de instit. Monach.

Qui quotidie hoc examē prout oportet instituet, credere potest habere se quendam penes se pædagogum, aut magistrum nouitiorum, & superiorum, qui singulis diebus & horis ab eo gestorum ratione exposcat, faciendorū cōmoneat, erratorum, deniq; aliqua in re coarguat.

Examē conscientie no- ster padagogus.

Vnde bene R. D. M. Auila, Non diu, inquit defectus tui durare poterunt, si hoc in te duret examen, si quotidie, imo ad singulas horas rationem à te exposcas, teque peccantem reprehendas. Si nihilominus tui defectus durēt, & post multos dies, & annos fortasse, passiones tuæ tam indomitæ, viuæ & contumaces sint, quæ quod media, qua ad profectū nostrum in spiritu instituta erāt initio; nō alia, mihi crede, eius rei est causa, q̄ quod media, quæ ad profectum nostrum in spiritu sunt instituta, non pro eo ac oportet, vsurpes.

In Audi filia. 662.

Nam si serio & ex animo proponeres vel defectum aliquem expugnare, vel virtutem consequi, & magna in hoc ipsum diligentia ac sollicitudine animi cōniteris, cū ter per diē ad minimum, mane videlicet, meridiē ac vespere, emendationem proponendo, tū quotidie lapsus vespertinos cū matutinis, & hodiernos cū hester-